

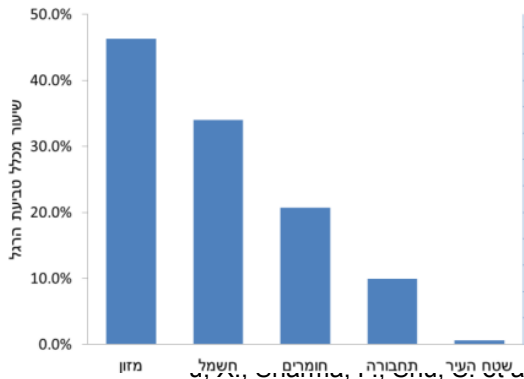
נספח בתחום מזון

הקדמה

30% מפליטות גזי החממה העולמיות מגיעות ממערכת המזון¹, הקבוצה המדעית של פסגת מערכות המזון של האו"ם קבעה כי ללא שינוי בדפוסי התזונה בכיוון של בריאות וקיימות, נכשל בהשגת יעדי הפיתוח הבר-קיימא של האו"ם, נכשל בהשגת יעדי פריז של אמנת האקלים בהשגת היעדים לפי אמנת המגוון הביולוגי.² שתי סוגיות מרכזיות במערכות המזון הן בזבזת מזון וייצור של מזון מהחי: שלישי מכל המזון המיוצר בעולם מתבזבז³, ייצור מזון מהחי אחראי לכ 57-70% מסך פליטות גזי החממה מתעשיית המזון⁴ ול 14.5-20% מכלל פליטות גזי החממה שהאנושות פולטת.⁵ ⁶ ⁷ מזון הנו חלק משמעותי גם מהפסולת המיוצרת בעיר - 40% מהאשפה הביתית היא אשפה אורגנית רטובה.

שינוי בייצור וצריכה של מזון היא גם צעד חשוב באדפטציה למשבר האקלים ושמירה על חוסנה של העיר למול מצבי משבר. מעבר להשפעות הסביבתיות מערכת המזון היא חיונית לבריאות רווחה ושוויון של התושבים. תזונה לקויה אחראית ל-22% ממקרי התמותה בעולם, בישראל מוערך שתזונה לקויה היא במקום שני בגורמי התחלואה הנגרמים כתוצאה מהתנהגות.⁸ יתרה מזאת, לשינויי האקלים צפויות השפעות ניכרות על ייצור מזון ובטחון תזונתי, התבססות על מזונות בריאים ומקומיים חיונית על מנת לספק מזון לתושבים גם בעת משברים (כגון בצורות, מלחמות אזרחיות, עליית מחירים וכו').⁹

רוב המזון בעולם נצטרך באזורים עירוניים, עד שנת 2050 80% מהמזון צפוי להצרך בערים, ומזון הינו מרכיב משמעותי בטביעת הרגל האקולוגית של ערים. בשנת 2017 חושב כי פליטות הקשורות לצריכת מזון בערי C40 כ-13% מכלל פליטות גזי החממה, מתוכן כ 75% מהפליטות מייצור של מזון מהחי¹⁰. מחקר של אוניברסיטת תל-אביב בשיתוף עיריית תל-אביב

¹ [IPCC 2019 דוח](#)
² Summit Scientific Group, [Shift to Healthy and Sustainable Consumption Patterns - a paper on Action Track 2](#) (2020)

³ [Global greenhouse gas emissions from animal-based foods are twice those of plant-based foods](#). Nat Food 2, 724–732 (2021)

⁴ (Hannah Ritchie and Max Roser ["Environmental impacts of food production"](#). Published online at OurWorldInData.org. (2020)

⁵ Smith, P., et al. **Agriculture, Forestry and Other Land-Use (AFOLU)**. In IPCC 2014: [Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change](#). Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the IPCC. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA (2014)

⁶ (Shepon, Alon, et al. ["The opportunity cost of animal based diets exceeds all food losses."](#) Proceedings of the National Academy of Sciences (2018)

⁷ GBD 2017 Diet Collaborators (2019). [Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990–2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017](#). Lancet (London, England), 393(10184), 1958–1972

⁸ C40, [14 Cities Commit to Sustainable Food Policies That Will Address the Global Climate Emergency](#) (2019); C40, [Good Food Cities: Achieving a Planetary Health Diet for All](#)

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע ישראל - The Natural step, גינות קהילה ישראל

הראה כי המרכיב המשמעותי ביותר בטביעת הרגל של העיר הינו מזון.¹¹ ערים ורשויות מקומיות מובילות בכל העולם את הטנספורמציה במערכות המזון ומראות שלרשויות מקומיות יש אפשרות להביא להפחתה משמעותית בפליטות גזי חממה על ידי שינויים אלה ואף להיות גורם מוביל שיסחוף אחריו מדינות. שתי אמנות משמעותיות של ערים בנושא המזון הן אמנת מילאנו ו Good food cities של C40. [אמנת מילאנו](#) כוללת יותר ממאתיים ערים שהתחייבו ל"לפתח מערכות מזון בר קיימא שהן כוללות, גמישות, בטוחות ומגוונות, זאת באמצעות מדיניות עירונית חינוך לקיימות, פיקוח על תזונה, הגברת נגישות עבור אוכל מוחלשות, עידוד ייצור מקומי ועוד". בין הערים: סיאול, ניירובי, אמסטרדם ותל אביב. ארבע עשר ערים, חתמו על הצהרת "Good Food Cities" במסגרת אמנת C40 במסגרתה התחייבו להגביר בתחומן את הצריכה של מזון בריא מהצומח, על בסיס דפוסי הדיאטה הפלנטרית המומלצת ע"י מומחי ועדת EAT-Lancet¹². זאת בין היתר באמצעות רכש ציבורי, מניעת אובדן מזון וגיבוש אסטרטגיה מוניציפלית לקידום יעדים אלו, תוך שילובם בתכניות האקלים המקומיות. בין הערים: לוס אנג'לס, קופנהגן ולונדון.⁹

בנוגע לפסולת האורגנים - טון פסולת אורגנית מוטמנת פולט 6 טון גזי חממה, העלות הממוצעת להטמנתו היא כ 500 ש"ח לטון. על כן רשויות מקומיות בעולם ובישראל מחפשות פתרונות להפחתת הטמנה ושינוע של פסולת אורגנית, בהן הפרדת פסולת אורגנית במקור והעברתה לטיפול להפקת קומפוסט וביו גז, וכן חלוקת קומפוסטרים ביתיים, הדרכה ועידוד האוכלוסיה לקיום קומפוסט (מה שחוסך גם את עלויות השינוע והזיהום הנגרם ממנו).

יעדים לאומיים:

ב"מפת הדרכים למערכות מזון בריאות, מקיימות ושוויוניות"¹³ שהגישה ממשלת ישראל לאו"ם (ספטמבר 2021) הוגדרו יעדים לביסוס מדיניות המזון בישראל על הנחיות התזונה הלאומיות¹⁴. על פי מפת הדרכים עד 2030 ממשלת ישראל מחויבת לכך שתזונה בריאה, בת-השגה ובת-קיימא תהיה הנורמה הציבורית, בהתבסס על הנחיות התזונה הלאומיות, ותנחה מדיניות ממשלתית בתחום החינוך, הכלכלה, החקלאות, הסביבה, החברה והתרבות. במפת הדרכים הודגש שרעב וחוסר בטחון תזונתי יפסיקו להתקיים בישראל והפתרונות לבטחון תזונתי יהיו ממזון בריא ובר קיימא. צריכת חלבון מן החי תפחת לרמות המומלצות על ידי MOH ויהיה מוחלף בעיקר בשיעור גבוה יותר של חלבונים מהצומח ובר קיימא חלבוניים חלופיים (לאחר שהוכח להיות בטוח ובריא למאכל אדם). רוב המזון הטרי (פירות, ירקות) יגדל באופן מקומי כדי להפחית עלויות הובלה וטביעת רגל פחמנית ובו זמנית להגביר את הביטחון התזונתי והחוסן לשיבושים בשרשרת האספקה. ישראל לא יכולה להסתמך על יבוא מזון ממדינות שכנות, מה שמגדיל את הכמות חשיבות הבית ייצור, במיוחד עבור מוצרים מתכלים.

¹¹ Stossel, Z., Kissinger, M., and Meir, A. 2017. "Modeling the contribution of existing and potential measures to urban sustainability using the Urban Biophysical Index (UBSI)". *Ecological Economics*, 139: 1-8. doi: [10.1016/j.ecolecon.2017.03.039](https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2017.03.039). (המחקר קיים גם בעברית)

¹² (Willett W Rockström J Loken B et al. [Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems](#). (2019)

¹³

¹⁴ [ההמלצות התזונתיות החדשות, משרד הבריאות הישראלי, יוני 2020](#),

מסמך זה נכתב על ידי קואליצית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

הנחיות התזונה הלאומית מכוונות הן לשיפור הבריאות של תושבי ישראל והן ליישום עקרונות של תזונה בת קיימא. על פי ההמלצות, על התזונה להיות מגוונת, ולהתבסס בעיקרה על מזונות גולמיים או שעברו עיבוד מינימלי, בעיקר מן הצומח, תוך הימנעות ממזונות אולטרא-מעובדים, ושימוש מועט בשמנים, מלח וסוכר. תדירות האכילה המומלצת של מזונות שונים:

- צריכה יומיומית של ירקות, פירות, דגנים מלאים, קטניות, שמנים מהצומח ומוצרי חלב דלי שומן וללא תוספת סוכר או תחליפיו (כגון מוצרי סויה).
- אכילה לאורך השבוע, אך לא בכל יום - עוף, הודו וביצים (עד ביצה ליום, כולל כמקור מצטבר במאכלים מורכבים כגון פשטידות ומאפים), דגים ובריכה.
- להמעיט בצריכת בשר בקר ככל האפשר, ולא יותר מ-300 גרם לשבוע.
- להמנע מבשר עתיר שומן ומלח, בדגש על בשר מעובד, איברים פנימיים ובשר אדום מוצרים עם הסמל האדום בחזיתם (המכילים כמות גבוהה של סוכר, שומן ו/או נתרן).

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים שאספקת הבשר לנפש בישראל כפולה מהצריכה המרבית המומלצת ע"י משרד הבריאות. לפי נתוני ה-OECD היא גבוהה פי 2.7 מההמלצות[4].
*להתייחס לצריכת עוף ולצריכה של מזונות מהחי. משפט מסכם על הצורך להביא להפחתה בצריכת מזון מהחי מטעמי בריאות וקיימות.

פוטנציאל הפחתת פליטות כללי:

כאמור, 30% מכלל הפליטות העולמיות הן ממזון, 13% מכלל פליטות גזי החממה בערי C40, מתוכן כ-75% מהפליטות מייצור של מזון מהחי. לרשויות פוטנציאל הפחתה ניכרת מתחום המזון. לדוגמה: בפריז, פרוייקט בחדרי אוכל של בתי ספר הצליח להפחית ב-30% את פליטות גזי החממה שלהם בין 2018 ל-2020, דרך הפחתת צריכת מזון מן החי ודגש על צריכת מוצרים עונתיים ומקומיים.¹⁵ במילנו, טביעת הרגל הפחמנית של חדרי האוכל בבתי ספר ירדה ב-20% ב-5 שנים, אחרי הפחתה ביותר מ-50% של צריכת בשר.¹⁶ על פי C40 יש שלוש פעולות מרכזיות להפחתת פליטות ממזון - שינוי רכש מוסדי של מזון, שינוי הרגלי צריכה של הציבור לתזונה מבוססת על הצומח והפחתת בזבז מזון.⁹

תכנית פעולה למזון בר קיימא ברשות

¹⁵ City of Paris, [Paris Climate Action Plan](#), p. 49 (2018)

¹⁶ [World Food Day 2020. Milan has reduced the CO2 emissions of school canteen menus by 20% in just five years.](#)

מסמך זה נכתב על ידי קואליצית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

רפרנט רשותי ותזונאי רשותי: רצוי כי ימונה רפרנט רשותי לנושא תזונה בת קיימא שיבנה את תכנית הפעולה למזון בריא ובר קיימא בעיר, כמו כן רצוי לקבוע תקן לתזונאי ברשות. ברשויות רבות בארץ כבר קיימים מתאמי בריאות של פרויקט "אפשרי בריא" של משרד הבריאות, נתן להכשיר את מתאמ/ת הבריאות להוביל את פרויקט כתיבת ויישום התכנית. מומלץ כי שלב ראשון לצורך כתיבת התכנית הוא מיפוי של המצב היום.

סקר הערכת מצב: נדרש סקר הערכת מצב של דפוסי הצריכה והתזונה של תושבי העיר, על פי קבוצות אוכלוסייה שונות ושכונות - סקר זה יבדוק: תפיסות תושבי העיר לגבי תזונה, דפוסי צריכה - אחוז ירקות ופירות, אחוז מוצרים מהחי, אחוז מזונות גולמיים למול מזונות מעובדים, דפוסי אכילה וזריקה של מזונות שנרכשו, וגם גורמים משפיעים על צריכה עבור התושבים - מחיר המזון, נגישות לפירות וירקות טריים וכו'. על סמך תוצאות הערכת המצב ניתן יהיה לקבוע יעדים כמותיים ואיכותיים.

אמנת בינלאומיות: בתחום מזון בר קיימא קיימות מספר אמנות עולמיות של רשויות מקומיות, בהן [אמנת מילאנו](#), [Good food cities](#) של C40 וכן [אמנת מזון מ](#) [הצומח לערים](#). מומלץ להצטרף לאמנות הבינלאומיות כדי להיות חלק ממהלך רחב יותר של שינוי מערכות המזון העולמיות, לקבל תמיכה ויוקרה.

שותפים בתהליך

בטרם הכנת התכנית למזון בר קיימא בעיר, מומלץ לכנס שותפים נוספים מהרשות. נציגי "אפשרי בריא" בעיר, מחלקות רווחה וקהילה, מחלקת חינוך, עמותות חברתיות, מוסדות הזנה חברתיים, פרויקטים של גינון קהילתי (גינות, גגות קהילתיים וכו), קופות החולים בעיר.

התחומים או המחלקות ברשות המקומית המעורבים ביישום

בריאות קהילה ורווחה חינוך רכש מרחב ציבורי

הצבת יעדים שאפתניים בתחום המזון

תחום: מזון	יעד שאפתני (מותאם ל eat lancet והתאמות התזונה הלאומיות)	פוטנציאל הפחתה	דוגמאות
הפחתת בזבז מוזון	צמצום אובדן מזון ובזבז מוסדית ב-50% עד 2030	IIII	good food cities של c40

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

ברקלי ¹⁷ , ניו-יורק, הלסינקי, פריס, good food cities של c40	IIII	הפחתה ב-50% בצריכה מוסדית של מזון מהחי עד 2030	התאמת רכש מזון להנחיות התזונה הלאומיות
	IIII	צריכה של 500 גר' ירקות ו-300 גר' פירות ביום בקרב כלל האוכלוסייה עד 2025	התאמת צריכת פירות וירקות טריים להנחיות התזונה הלאומיות לכלל האוכלוסייה *אולי גם קטניות
פריז ¹³	IIII	הפחתה ב-50% בצריכה של מזון מהחי עד 2030	הפחתה של צריכת מזון מהחי בקרב הציבור
	IIII	30% מהעסקים בעיר מקבלים תו "עסק ירוק" בנושא מזון, לאחר עמידה בקריטריונים מדידים של הפחתה במכירות מזון מהחי	הגדלת היצע בריא מהצומח בעסקים בעיר
	IIII	הפחתה של 50% עד 2025 50% מהעסקים עומדים בתו הסביבתית של טו בי פרינדלי	הפחתת בזבז מזון בעסקים בעיר
	II	גידול מזון על גגות, 50% בבניה חדשה, כולל התחדשות עירונית, 20% בבניינים קיימים	גידול מזון טרי מקומי
	III	100% מהפירות והירקות הנרכשים על ידי הרשות מגודלים פחות מ-100 ק"מ מהעיר עד 2030	קידום רכישה מחקלאות מקומית

¹⁷ [Resolution to Accelerate the City of Berkeley's transition to Plant Based Foods](#); Plant Based News [Berkeley Becomes First US City To Phase Out \(All Animal Products It Serves\)](#) (2021).

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

		תוכנית חובה החל מגיל גן ועד סיום יסודי	חינוך להגדלת החיבור לגידול, ייצור וצריכה נבונה של מזון
--	--	--	---

פעולות עיקריות נדרשות והמשמעויות שלהן – חסכון בפליטות, שיפור בריאות, הורדת זיהום אוויר וכו.

הצבת יעדים – הכוונה ולהצבת יעדים ודוגמאות מהעולם.

תיעוד פעולות

* עיקר הפעולות המפורטות הינן בתחומים בהן עיקר פוטנציאל ההפחתה

תחום	פעולות	תחומים ברשות	הוצאה עירונית	מהירות יישום	תועלות	דוגמאות נבחרות
הפחתת בזבז מזון בעסקים	מנגנון ניתוח\בקרה להעריך היקף הבזבז בחדרי האוכל ולהתאים כמויות	רכש		 מהיר	- חיסכון כלכלי	מסמך צמצום בזבז מזון של TNS ישראל
	רתימת עסקים למכירה של פירות וירקות מכוערים	עסקים			השפעה מיידית על הפחתת בזבז מזון והשפעה ארוכת טווח על תפיסת "מודל היופי" של ירקות ופירות	
	הסברה וחזרה עם מארגני אירועים					פריז

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

<p>תכנית Pay as you throw. חוק איסור השלכת מזון לרשתות שיווק קיים בצרפת,</p>	<p>חסכון כלכלי (כ 600 ש"ח לטון פסולת מפונה) וחסכון סביבתי</p>	<p>בינוני</p>		<p>עסקים</p>	<p>קידום חוק איסור השלכת מזון למכולות ורשתות שיווק(או הטלת תשלום דיפרנציאלי לפי כמות האשפה המושלכת) *מצריך הענקת סמכות לרשות המקומית</p>	
<p>Boulder County, CO established a policy for Zero Waste and Healthy Menu Meetings and Events (קייטרינג) מדיניות לאפס בזבז מזון, בולדר, קולורדו. תכנית השפעה מקומית בישראל</p>	<p>חסכון כלכלי משמעותי, חסכון כלכלי נוסף בפינוי פסולת, שיפור הפיקוח על בטיחות המזון</p>	<p>בינוני</p>		<p>עסקים</p>	<p>ליווי עסקים להפחתת בזבז מזון</p>	
<p>Good Food Purchasing Program תוכנית רכש מזון טוב (לוס אנג'לס, שיקגו...) /https://goodfoodpurchasing.org חברת מתכונים של "שני ללא בשר"</p>	<p>בריאות עובדי העירייה ותושבים הניזונים במוסדות. חסכון כלכלי שיפור באיכות ההזנה ובגיוון התפריטים.</p>	<p>מהיר</p>		<p>רכש בריאות</p>	<p>שינוי תפריטים כדי שהם יתאימו להמלצות הלאומיות - הפחתת מנות מהחי, הצע מגוון של מנות מהצומח ומזון מקומי גולמי. (מוסדות העירייה, צהרונים וגנים, מוסדות הזנה) נספח - המלצות לתפריט הסעדה מוסדי</p>	<p>התאמת רכש מזון לדיאטה בריאה מבוססת על הצומח</p>
<p>Washington State university HSUS https://www.humanesociety.org/news/washington-state-university-hosts-week-long-plan-t-based-culinary-training-humane-society</p>		<p>מהיר</p>		<p>רכש בריאות</p>	<p>הסברה וחינוך לעובדים, הכשרות לחברות ההזנה</p>	

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

<p>פריז: Solidarity cards לפירות וירקות, חנויות "חברתיות"; SNAP and Health Bucks, New York</p>	<p>בריאות התושבים הגדלת השוויון והרווחה של תושבי העיר</p>	<p> מהיר</p>	<p>תלוי אוכל ותכנית עירונית</p>	<p>בריאות קהילה ורווחה</p>	<p>חלוקת שוברים לרכישת ירקות ופירות לאוכלוסיות מוחלשות</p>	<p>התאמת צריכת פירות וירקות טריים להנחיות התזונה הלאומיות לכלל האוכלוסיה</p>
<p>פריז</p>	<p>בריאות התושבים גיבוש מרכז חברתי-קהילתי סביב שוק איכרים שכונתי</p>	<p> מהיר</p>	<p></p>	<p>רכש עסקים קהילה ורווחה</p>	<p>קיצור שרשרת האספקה מהייצרן לצרכן על ידי יצירת מערך הספקה ישיר מחקלאים ושווקי איכרים בשכונות.</p>	
<p>פריז</p>	<p>בריאות התושבים הגדלת תעסוקה לאוכל' מגוונת</p>	<p> בינוני</p>	<p></p>	<p>תכנון ובנייה עסקים</p>	<p>הקמת שוק עירוני או שוק עירוני נוסף / שיפוץ של שוק עירוני ישן והפיכתו לאטרקטיבי</p>	
<p>דוגמאות לקמפיינים על הפחתת מזון מהחי: בניו יורק, משרד ראש העיר לרווחת בעלי החיים שלח ניוזלטרס לתושבים שכללו מידע על נזקי צריכת בשר וליווי למעבר לדיאטות מבוססות על הצומח.</p> <p>דוגמאות לצמצום לקמפיינים על בזבז מזון: US: Food Too Good to Waste toolkit, food (waste reduction resources (EPA Food: Too Good to Waste Implementation Guide and Toolkit US EPA</p> <p>אפשר להתייחס לשבוע הלאומי של צמצום בזבז</p>	<p>בריאות התושבים רתימת התושבים לתמיכה ביישום תכנית האקלים הרשותית</p>	<p> מהיר</p>	<p></p>	<p>קהילה ורווחה</p>	<p>קמפיין ציבורי: - על היתרונות הבריאותיים והסביבתיים של תזונה מבוססת מזונות גולמיים מהצומח - על הפחתת בזבז מזון</p>	<p>הפחתה של צריכת מזון מהחי וצמצום בזבז מזון בקרב הציבור</p>

מסמך זה נכתב על ידי קואליצית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

<p>Stellar Farmers Markets "תוכנית (New York)", סדנאות לתושבים</p> <p>עיריית תל אביב סדנת בישול בריא עיריית תל אביב - יפו סדנאות לקהל הרחב</p>	<p>בריאות התושבים</p> <p>רתימת התושבים לתמיכה ביישום תכנית האקלים הרשותית</p> <p>גיבוש וחיזוק הקהילתיות בעיר</p>	<p> מהיר</p>	<p></p>	<p>קהילה ורווחה</p>	<p>סדנאות צריכה נבונה ובישול - מזון מבוסס על הצומח והפחתת בזבז מזון</p>	
<p>פרויקט "מתחילים את השינוי בצלחת" תוכנית חינוכית</p>	<p>בריאות התושבים</p> <p>חינוך לקיימות ולבריאות</p>	<p> בינוני</p>	<p></p>	<p>קהילה ורווחה חינוך</p>	<p>שיעורים וסדנאות בבתי ספר על צריכה ותזונה בת קיימא ובריאה, התנסות בהכנת מאכלים ממזונות גולמיים מהצומח</p>	
<p>Shop healthy, New York Shop Healthy - NYC Health</p>	<p>חיזוק ורתימה של עסקים התומכים ביישום ערכי תכנית האקלים הרשותית</p>	<p> בינוני</p>	<p></p>	<p>עסקים</p>	<p>הגדלת היצע בריא מהצומח בעסקים בעיר</p> <p>עידוד\ליווי עסקים המעוניינים להציע מזון מן הצומח (תמריצים כלכליים או הקלה בקבלת רשיון)</p>	
<p>Green Business Programs ZeroFoodprint, EatReal (Municipal Report p.27) :MEAT OF THE MATTER</p>	<p>העלאת תכנית האקלים הרשותית לסדר היום הציבורי</p>	<p> בינוני</p>	<p></p>	<p>עסקים</p>	<p>תו "עסק ירוק" לעסקים מגישים\מוכרים אחוז מסוים של מזון מן הצומח, בהתאם ליעדים שהציבה העיר</p>	
<p>פריז Cities100: Paris is boosting local food production for an equitable food system</p>	<p>עידוד אזרחות פעילה חוסן קהילתי ביטחון תזונתי מקומי</p>	<p>עבור גגות- בינוני עבור השאר- מהיר</p>	<p></p>	<p>שפ"ע איכ"ס וקהילה תכנון, בינוני והנדסה</p>	<p>הקצאת שטחים פתוחים, גגות, חניונים עבור חקלאות עירונית</p>	<p>גידול מזון טרי מקומי</p>
<p>ניו יורק NYC School Gardens in Every Borough:</p>	<p>חינוך סביבתי חיזוק קשרי קהילה</p>	<p>מהיר</p>	<p></p>	<p>שפ"ע איכ"ס</p>	<p>פיתוח גינות קהילתיות במרחבים עירוניים ובבתי ספר</p>	

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

Manhattan - NYC Food Policy Center (Hunter College)	ביטחון תזונתי מקומי עידוד אזרחות פעילה- התלמידים לוקחים אחריות ומובילים שינוי			וקהילה חינוך		
טורונטו, יעד של 50% מזון מקומי Local, Healthy Food Procurement Policies	קידום חוסר הרשות בפני אירועי קיצון שפוגעים בחקלאות	בינון 		רכש	תיעדוף חקלאות מקומית ברכש מוסדי	קידום רכישה מחקלאות מקומית (בתוך טווח מוגדר)
פריז SUSTAINABLE FOOD PLAN	יצירת שיתופי פעולה אזוריים וחיזוק הקשר בין יישובים ומועצות	בינון 		עסקים תשתיות	יצירת מערך לוגיסטי של מכירת מזון מחקלאים מקומיים לתושבים	
מועצה אזרית מנשה	חסכון כספי משמעותי (הפחתה בהטמנה) אפשרות עסקית לשימוש או מכירה של התוצרים	איטי		תשתיות	איסוף פסולת אורגנית למפעל קומפוסט או ביו גז	טיפול בפסולת אורגנית
פרויקט "מהפח ירוק" בירושלים מפת הקומפוסטרים עיריית תל אביב יפו	חיסכון כספי משמעותי לעיר (הפחתה נכרת בהובלה ובהטמנה, חסכון בפינוי גזם) הפחתת זיהום האוויר הגברת מודעות התושבים לייצור וטיפול בפסולת	מהיר 		תשתיות	חלוקת קומפוסטרים לתושבים-בניינים והדרכה	

ארגונים הפועלים ברשויות המקומיות בתחום המזון

[רשת ערים בריאות](#) - מפעילים מתאמי בריאות עירוניים, הכשרות וסדנאות למתאמי הבריאות

מסמך זה נכתב על ידי קואליצית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

[פרויקט "מתחילים את השינוי בצלחת"](#) (אנימלס וחיים וסביבה) - פרויקט חינוכי הנוגע להשפעות הסביבתיות של מזון מהחי ומעבר לדיאטה מבוססת על הצומח, עבודה בבתי ספר ותנועות נוער, מקומות עבודה

[פרויקט "השפעה מקומית"](#) בו לוקחים חלק הארגונים: TNS, צלול, טו בי פרינדלי, אל אמל- פרויקט במימון האיחוד האירופי לצמצום פליטות גזי חממה בעסקים קטנים ובינוניים ברשויות מקומיות בנגב ובגליל.

התוכנית כוללת עבודה פרטנית עם רשויות לצמצום בזבז מזון, הפחתת פסולת פלסטיק והתייעלות אנרגטית בסיומה יקבלו העסקים תו אחריות אקלימית. בנוסף, כוללת התוכנית הכשרה בנושא משבר האקלים לעובדי הרשויות המקומיות והכשרה לבני נוער לקראת קמפיין תומך לעסקים המשתתפים בתוכנית.

[גינות קהילה ישראל](#) - טיפוח גינות קהילתיות

[רובין פוד](#) - פרויקט הצלת מזון, הפקת אירועים עם מזון מוצל, אפליקציית שיתוף אוכל

[מצילות המזון ירושלים](#) - פרויקט הצלת מזון בירושלים, פרויקט חינוכי, קייטרינג חברתי של מזון מוצל

[פרויקט שני ללא בשר](#) - ליווי ביישום יום שני ללא בשר, כולל תפריטים, מתכונים, חברות הסעדה רלוונטיות, שלטים ופוסטרים לחדרי אוכל ומסעדות

[חברת מתכונים של "שני ללא בשר"](#)

[הרצאת "אדם, חיה וסביבה"](#) (Vegan Friendly) - לציבור הרחב, תיכונים ומקומות עבודה

מידע נוסף, מקורות

- [דוגמאות מהעולם ליעדי הפחתה מסמך שהכנו בקואליציה](#)
- [מסמך של דוגמאות מהעולם שהכנו במרד בחיפה \(פריס, קופנהגן, סידני, בריסטול\)](#)
- [מדריך friends of the earth](#)
- [ניו יורק, ברקלי](#)
- [המדריך לרשויות מקומיות להיערכות למשבר האקלים](#)
- [ערים באמנת מילאנו](#)
- [נספח לתכנית הפחתת מזון מהחי במדיניות בישראל](#)
- [The Milan Pact - Milan Urban Food Policy Pact](#)

מסמך זה נכתב על ידי קואליצית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל

- [עיר מקדמת תזונה בריאה](#)
- [המדריך לתזונה בת קיימא ומניעת בזבז מזון, עיריית תל אביב, הפורום לתזונה בת קיימא, TNS](#)
- [פליטת גזי חממה מצריכת בשר בישראל - תסריט המרה למקורות צמחיים](#)
- [מצגת מדיניות המזון העירונית של תל אביב](#)
- [שלושה יעדים מרכזיים](#)

מסמך זה נכתב על ידי קואליציית "מזון וחיים", כתיבה מרכזית גרינפיס ישראל

בסיוע -ישראל The Natural step, גינות קהילה ישראל